עין משפט
נר מצוה

בא א ב מיי' פ"ג מהל' כלים הלכה א [ופ"ו מהל' טומאת מת הלכה ב]:
בב ג מיי' פ"ו מהלכות כלים הלכה טו:

◆

תורה אור השלם

1. וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שְׁתַּיִם מַעֲרָכוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרָכֶת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהֹר לִפְנֵי יְיָ: ויקרא כד ו

2. וַיִּתֶּן לוֹ הַכֹּהֵן קֹדֶשׁ כִּי לֹא הָיָה שָׁם לֶחֶם כִּי אִם לֶחֶם הַפָּנִים הַמּוּסָרִים מִלִּפְנֵי יְיָ לָשׂוּם לֶחֶם חֹם בְּיוֹם הִלָּקְחוֹ: שמואל א כא ז

◆

רבינו גרשום

והאיכא מסגרתו. דשלח והלחם מונח עליו הויא ט"ז טפחים: כמאן דאמר מסגרתו למטה היתה. בקרקעיתו של שלחן סמוך לארץ: פרקודי הוה מיפרקדא. מוטה לחוץ בשלחן: לדברי האומר מסגרתו למטה סמוך לארץ א"כ טבלא המתהפכת טמאה היא. משום דקים לן דשלחן הוה מקבל טומאה והיה פתוח מכל עבריו כעין שידה שיש לה ד' דפנות דופן לכל צד עשוי כשלחן פשוט שאין לו בית קבול חוץ מלמטה: ואית דאמרי אפילו מלמטה [לא הוה לה בית קיבול] שהיה מונח ע"ג מסגרתו ולא היה המסגרת מחובר לשלחן: ולדברי האומר מסגרתו למעלה היתה. שהיה לו בית קבול ולא תפשוט מיניה טבלא המתהפכת: מכלל לדברי ר' יוחנן דשלחן בר קבולי טומאה: טהור מכלל שהוא מקבל טומאה. והאיך מקבל טומאה כלי עץ העשוי לנחת הוא אלא מלמד שמגביהין אותו ומיטלטל מלא וריקן הוא הילכך מקבל טומאה: אמאי איצטריך למימר האי נמי מיטלטל מלא וריקן משום הכי מטמא ותיפוק ליה דמטמא משום צפויו וליטמא מי לא תנן דהעץ בטל לגבי צפוי אם הצפוי טהור הוי טהור (והם הכי) וה"ה אם טמא טמא: דולבקי. כעין שקורין פלדשקו"ו בלע"ז ואוכלין עליו: שנפחתו. ולא נפחתו בו כמוציא רמון: או שחיפן כולן בשיש. כלי גללים שאינן מקבלין טומאה: ושייר בהן. שלא חיפן כולן: במקום הנחת הכוסות טמאין. שהרי אותו מקום אינו מחופה: ר' יהודה אומר אם שייר מקום הנחת חתיכות בשר או לחם הוי שיור חשוב מטמא [א] שאין לו שיור לא מטמא משום דבטל העץ לגבי הצפוי: וכי תימא כאן בצפוי עומד הבא בשלחן ודולבקי צפוי עומד שלא שייר וקבוע במסמרים וכאן בשלחן של מקדש צפוי שאינו עומד הוא שאינו מסומר משום הכי לא בטל: והא בעא מיניה:

א) נ"ל שייר אין לא שייר לא מטמא וכו'.

◆

שיטה מקובצת

א] למ"ד מסגרתו למטה [בשפתו] של שלחן [וברגליו סמוכין] לארץ א"כ טבלא המתהפכת טמאה היא משום [דהוי כשלחן] והשלחן היה מקבל טומאה והיה [צריו] כעין שידה שיש לה ארבע דפנות [דופן] לכל צד עשוי כשלחן פשוט שאין לו בית קיבול חוץ מלמטה וא"ד אפי' מלמטה שהיה מונח ע"ג מסגרתו [ולא היה] מחובר לשלחן. רגמ"ה: ב] תיבות שלחן נמי מטלטל מלא וריקן ס"א אינו: ג] מכלל שהוא טמא כלי עץ העשוי לנחת הוא: ד] שנפחתו ולא נפחתו כמוציא רמון: או שחיפן בשיש. כלי גללים שאין מקבלין טומאה. רגמ"ה: ה] מקום הנחת חתיכות בשר או לחם הוי שיעור חשוב. רגמ"ה: ו] בגובהה ד' כו' והיה השלחן: ז] ואין דין: ח] וכל. מכאן עד סוף הדבור ס"א אינו: ט] לנחת הס"ד ותיבת שאין ל"ש: י] שמגביהין אותו. על תיבת ואינו כתוב הגהה נ"ל והיינו: יא] מתכת וכלי מתכת לא אתקיש: יב] דחזי למלאכתו: יג] היו סובלין: יד] מכל כל עץ ולא כל כלי עץ: טו] קיבול נמי מיירי: טז] כסידורו לענין שהיה רך ומה שאמר הפסוק חם ביום הלקחו לאו דוקא דלמ"ד אין אפייתו: יז] דעומד עיין תוס' חגיגה (דף כ"ו:):

לא היה שם סניפין. תימה לרבי יוסי מה הן קשותיו דקרא דלקמן (דף צז.) אמרינן קשותיו אלו הסניפין ומנקיותיו אלו הקנים ורש"י פירש בפי' חומש שנחלקו בהן חכמי ישראל ואית דאמרי איפכא ואונקלוס שתרגם מנקיותיו מכילתיה כמאן דאמר מנקיות אלו סניפין ולא מצינו מחלוקת זה בש"ס שלנו ומכילתיה נמי יש ליישב אקנים נמי שגם [ב] הם היו [יג] סומכין את הלחם ועוד דאי אסניפין הא כתיב (שמות כה) ומנקיותיו אשר יוסך בהן שמסככין בהן את הלחם שעל הלחם מסככין הקנים בין לחם לחברתה והא דכתיב (במדבר ד) את קשות הנסך הכי קאמר סניפין של קנים המסככין את הלחם וכדפרישית לעיל שהסניפין מעמידין את הקנים **מסגרתו** [של שלחן] מעמדת את הלחם. משמע שא"ל העמידה אלא אלה התחתונה ולעיל פירשנו (דף לד:) [ג]**לדברי האומר** מסגרתו למטה היתה. ברגלים אבל הדף העליון חלק היה משני צדדין ואין לו בית קיבול טבלא המתהפכת שיכולין להשתמש בצד זה כמו בצד זה שחלקה היא משני צדדין טמאה כשולחן של מקדש שהיה מקבל טומאה כדמפרש לקמן ואין טבלא זו כשאר פשוטי כלי עץ משום דרחבה היא בית קיבולה ולדברי האומר למעלה היתה האי דמקבל טומאה משום דאית לה בית קבול ואינה מתהפכת וטבלא המתהפכת תיבעי לך כך פירש בקונטרס והאי דלא משכח בפרק אלו מומין (בכורות דף לח.) טומאה מדאורייתא [ד] ואין לו תוך בכלי שטף אלא בהנך דחזו למדרסות [ו] דלא איתקש לשק היינו כמאן דאמר מסגרתו למעלה היתה דטבלא המתהפכת תיבעי לך אי נמי טבלא המתהפכת [ס] ביש לה תוך חשיבא מחמת שהיא רחבה ולא מיקריא אין לו תוך כך פי' בקונטרס והא דאמר בפרק המוכר את הבית (ב"ב דף סו.) גבי דף של נחתומין דפשוטי כלי עץ [ע] מדרבנן היינו כמאן דאמר מסגרתו למעלה היתה דמדרבנן טמאה ומדאורייתא תיבעי ולכל הפחות אפילו תמצי לומר דמדאורייתא טהורה מדרבנן מיהא טמאה ומיקל שם ר' אליעזר משום דשמא מדאורייתא טהורה אי נמי ההיא שיטה [פ] דלא כר' יוחנן ובמסקנא לא קאי אי נמי הא דמיבעי לן הכא בטבלא המתהפכת היינו משום דטבלא משמשת את האדם ומשמשת משמשי אדם כדתניא בת"כ בפרשה ויהי ביום השמיני וכלי עץ יכול אף הסולם [צ] והקולב והאלונות והמנורה ת"ל מכל כלי עץ [יד] יכול שאני מוציא את השולחן ואת הטבלא והדולבקי ת"ל כל כלי ריבה ומה ראית לרבות אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט ת"ל שק מה שק מיוחד שמשמש אדם ומשמש משמישי אדם אף אני ארבה את השולחן ואת הטבלא והדולבקי שמשמש אדם ואת משמשי אדם ומוציא אני את הסולם שמשמש אדם ואינו משמש את משמשי אדם הקולב והנחותה והמנורה שמשמש את משמשי אדם ואינו משמש אדם ועל כרחך בשאין ראויין למדרס איירי מדלא נקט מטה כסא וספסל והוה ליה לרבוייהו נמי ממשכב [ק] ובשאין להם בית קיבול [טו] מדלא קאמר מה שק מיטלטל מלא וריקן ומיבעיא לן הכא אי דרשא גמורה היא לו או אסמכתא בעלמא משום דעל כרחין אפילו למ"ד מסגרתו למטה אע"פ שכל הדרשות צריכות ההיא דת"כ לרבויי משמשי אדם ומשמש משמשי אדם והשולחן הטהור איצטריך ללמד שמגביהין אותו לעולי רגלים מ"מ לענין טבלא לאו דרשא גמורה היא לטבלא המתהפכת נפקא לן משולחן הטהור והשתא דף של נחתומין דפשיטא לן דהויא דרבנן אינה משמשת אדם ומשמשי אדם והא דמשמע בכל דוכתא דפשוטי כלי עץ אפילו טומאה דרבנן אין כאן כדמשמע בריש חולין (דף ג.) דקאמר טמא במוקדשין שבדק קרומית של קנה ושחט בה ועל כרחך בשעשאה כלי דעולה טעונה כלי ובפ' בכל מערבין (עירובין דף לא.) דקאמר דשקיל לה בפשוטי כלי עץ ובפרק כל הכלים (שבת קכג:) גבי קנה של זיתים דפריך בגמרא פשוטי כלי עץ הוא ובפ"ק דשבת (דף טז.) כלי עץ כלי זכוכית פשוטיהן טהורין אפילו מדרבנן דומיא דכלי זכוכית וסיככה במילין וכרים כשרה בפ"ק דסוכה (דף יב:) ואי מקבלי טומאה אפילו מדרבנן הוו פסולי לסיכוך דאמר מר אפילו מטלניות שאין בהן שלש ואגילי פשתן פסולין אע"ג דלא הוו מקבלי טומאה כל הני לא דמו לדף של נחתומין דחשיב רחבה כבית קיבול כדפירש בקונטרס הכא דמהאי טעמא טמאה טבלא המתהפכת מדאורייתא למ"ד מסגרתו למטה ואי הוה אלי למימר דדף של נחתומין הוי כטבלא דמשמשת אדם ומשמשי אדם כ"ש דניחא טפי דלא דמי לכל הני דטהורין אפילו מדרבנן ורבינו שמואל פי' שם דההיא מסקנא לא קיימא ור"ת פי' דהיינו טעמא דטבלא המתהפכת לפי שיש לה בית קיבול למטה כמו שולחן למאן דאמר מסגרתו למטה ועדיף טפי משאר פשוטי כלי עץ שאין להם בית קיבול כלל ואי אפשר להיות כן דלפירושו למ"ד מסגרתו למטה היתה המסגרת קבועה בשולחן ובפ"ק דסוכה (דף ה.) מוכח דברגלים היתה המסגרת ולא בשולחן דפריך ויליף מזר דאמר מר זר כל שהוא ומשני דנין כלי מכלי ואין דנין כלי מהכשר כלי ופריך מסגרת נמי הכשר כלי הוא ומשני מסגרתו למטה היתה**כלי** עץ העשוי לנחת הוא. למה שמסלקים אותו בסילוק מסעות אין זה טלטול כיון דמקומו קבוע**סילוקו** בסידורו. [טז] היינו למאן דאמר אפייתו דוחה שבת דתנור מקדש דלמ"ד אין אפייתו דוחה שבת לא היה חם בשעת סידור**כאן** בציפוי שאינו עומד. הוה מצי לאקשוי משלחן דמשה דציפוי דעומד הוא [ר] אי נמי (לא היה) מחובר בעץ אלא כעין מעשה ארון דאמר בפרק נערא דברכות [ש] (דף ט) שלש ארונות עשה בצלאל אחד של עץ ושנים של זהב ועוד יש לפרש [יז] דעומד קרי כשהציפוי עב וחזק וראוי להשתמש עליו בפני עצמו אפילו כי שקלת ליה לעץ:

כלי

והאיכא מסגרתו כמאן דאמר מסגרתו למטה היתה ולמאן דאמר מסגרתו למעלה היתה פרקודי הוה מפרקדא ולחם בגויה דשלחן הוה יתיב כדתניא ר' יוסי אומר לא היה שם סניפין אלא מסגרתו של שלחן מעמדת את הלחם אמרו לו [א]מסגרתו למטה היתה אמר ר' יוחנן לדברי האומר [א] מסגרתו למטה היתה טבלא המתהפכת טמאה לדברי האומר מסגרתו למעלה היתה טבלא המתהפכת תיבעי לך מכלל דשלחן בר קבולי טומאה הוא כלי עץ העשוי לנחת הוא וכל [ג][א]כלי עץ העשוי לנחת אין מקבל טומאה מאי טעמא [ג]דומיא דשק בעינן מה [ב]שק מטלטל מלא וריקן אף כל מטלטל מלא וריקן [ב] שלחן נמי מטלטל מלא וריקן כדריש לקיש [ד]דאמר ר"ל מאי דכתיב [1]על השלחן הטהור טהור מכלל [ג] דאיכא טמא אלא מלמד שמגביהין אותו לעולי רגלים ומראין בו לחם ואומרי' להם ראו חיבתכם לפני המקום כדברי רבי יהושע בן לוי [ה]דאמר רבי יהושע בן לוי נס גדול נעשה בלחם הפנים סילוקו כסידורו שנאמר [2]לשום לחם חם ביום הלקחו ותיפוק לי משום ציפוי מי לא [ו]תנן [ב]השלחן והדולבקי [ד] שנפחתו או שחיפן בשייש ושייר בהן מקום הנחת כוסות טמאין רבי יהודה אומר [ה] מקום הנחת חתיכות שייר אין לא שייר לא וכי תימא כאן בציפוי עומד כאן בציפוי שאינו עומד והא בעא מיניה ריש לקיש מרבי יוחנן בציפוי עומד או בציפוי שאינו עומד בשחיפה את

לבזבזין

והאיכא מסגרתו. דגובה טפח דכי מסדר לחם עלה הוי ט"ז טפחים: **למטה היתה.** ד' דפין רחבין טפח קבועים על צידיהן ולא על רחבן [ו] כגובהה ד' רגליו של שלחן לד' רוחות והיה דף השלחן העליון מונח על אותן דפין כעין כסוי כשרוצה נוטלו משם שלא היה קבוע עליהם: **פרקודי מפרקדא.** כעין פרקדן שלא היתה זקופה כשוה אלא משופעת ונוטה כלפי חוץ ואין הלחם סדור עליה: **כדתניא.** דאיכא למאן דאמר דמסגרתו למטה היתה קבוע ברגלים אבל דף העליון היה חלק משני צידיו ואין לו בית קיבול: **טבלא המתהפכת.** שיכולים להשתמש בצד זו כמו בצד זו שחלקה היא משני צדדיה: **טמאה.** כשלחן של מקדש שהיה מקבל טומאה כדמפרש לקמן ואין [ז] טבלא [זו] כשאר פשוטי [ס][כלי] עץ דרוחבה היא בית קיבולה. [ח] כלי[ט] פשוטי כלי עץ הראויין למדרס מקבלין טומאה כדמפרש בהדיא בבכורות בפ' על אלו מומין (דף לח.) דפרכינן התם וכלי שטף דלית ליה תוך מדאורייתא מי הוי בר קבולי טומאה והא דומיא דשק בעינן ומשנינן בהנך דחזו למדרסות: **לדברי האומר למעלה היתה.** האי דמקבל טומאה משום דאית ליה בית קיבול ואינה מתהפכת טבלא המתהפכת תיבעי לך: **טהור מכלל שהוא טמא.** והא עשוי לנחת [ט] שאין [י] מגביהין אותו ואינו דומיא דשק: **ביום הלקחו.** הוי חום: **ותיפוק לי.** דאפילו אין מגביהין אותו מקבל טומאה: **משום ציפוי.** דהוי מתכת [יא] ולא איתקש לשק אפילו עשוי לנחת מקבל טומאה: **מי לא תנן.** דאזלינן בתר ציפוי: **הדולבקי.** פלדשטו"ל של עור ואוכלין עליו: **בשייש.** דהוה ליה ציפוי של אבנים וכלי אבנים לא מקבלי טומאה: **שייר אין.** דכיון דאישתייר ביה כולי האי דחזי [יב] למלאכתן ראשונה מקבל טומאה: **לא שייר לא.** אלמא אזלינן בתר ציפוי: **וכי תימא.** הא דאזלינן בתר ציפוי בציפוי עומד קבוע במסמרות ושלחן של קדש[ו] לאו עומד הוא: **והא בעא מיניה כו'.** הא דשלחן ודולבקי דאזלינן בתר ציפוי בציפוי עומד או אפילו שאינו עומד:

לבזבזין

מסורת הש"ס

א) סוכה ה., ב) [חגיגה כו: יומא כט: מגילה כט:], ג) חגיגה כו: [שבת פג: קכג: בכורות לח.], ד) [יומא כא. חגיגה כו: לעיל כט.], ה) גי' הש"ס, ו) כלים פרק כ"ב מ"א [חגיגה כו:], ז) גי' רש"ק אלא נבוכה, ח) רש"ק, ט) וכל. רש"ק, י) נ"ל מקדש, כ) כליהם היו מניחים את הלחם. רש"ק, ל) וד"ה דסמכי, מ) כלון לי. רש"ק, נ) משום דלא. רש"ק, ס) כיש לה. רש"ק, ע) טמאה מדרבנן. רש"ק, פ) דהכא דלא כר"י דמשמע מסקנא. רש"ק, צ) והקולב והנחותה. רש"ק, ק) ומושב פי' בית קיבול איירי מדלא. רש"ק, ר) מ"מ לא היה מחובר בעץ אלא כעין מעשה ארון כמו שעשה בצלאל כדאמרינן בפ"ג דברכות. רש"ק, ש) [צ"ל יומא עב:].

◆

לעזי רש"י

פלדשטו"ר [פלדישטו"ל]. כיסא מתקפל.

◆

מוסף רש"י

מסגרתו למטה היתה. מרגל לרגל היתה נתונה בתלמת ודף השלחן מונח עליו (סוכה ה.). מסגרת. ספה כעין לאמזין סביב השלחן (שם). מסגרת. מתרגמינן גדנפא, ונחלקו חכמי ישראל בדבר יש אומרים למעלה היתה סביב לשולחן כמו לבזבזין שבשפת שלחן שרים, ויש אומרים למטה היתה תקועה מרגל לרגל בארבע רוחות השולחן ודף השולחן שוכב על אותה מסגרת (שמות כה כה). כלי עץ העשוי לנחת. שאינו מיטלטל (יומא כא:). כלי העשוי לנחת במקום אחד הוא (חגיגה כו:). דומיא דשק בעינן. לענין טומאה הוקשו כלי עץ לשק דכתיב כל אשר יפול עליו מהם במותם יטמא מכל כלי עץ או בגד או עור או שק (ויקרא יא) (שם). ואע"ג דשלחן מצופה זהב בטל ציפוי לגביה כדאמרינן בסילוטי חגיגה, שאני שלחן דקריא רחמנא עץ (יומא שם). מה שק מיטלטל מלא וריקם. יצא העשוי לנחת דאינו מיטלטל מלא וריקם, יצא כלי עץ המחזיק מ' סאה בלח שהן כוריים ביבש אע"פ שמיטלטל ריקן אינו מיטלטל מלא שאם יטלטלוהו מלא ישבר (חגיגה שם). על השלחן הטהור. שאמרתי שיהא טהור, מכלל שהוא ראוי לטומאה, והלא כלי עץ העשוי לנחת הוא (שם). מלמד שמגביהין אותו. ומראין אותו לחוץ (יומא שם) הלכך מיטלטל מלא וריקם הוא (לעיל כט.). סילוקו כסידורו. שסילוקו לשבת הבאה חם כיום סידורו (חגיגה שם). חם ביום הלקחו. משמע כשמסלקים היה חם (לעיל שם) שיהא חם כיום הלקחו מעל השלחן (חגיגה שם). ותיפוק לי. דמקבל טומאה ואפילו הוא עשוי לנחת מי לא תנן. דבתר ציפוי אזלינן משום ציפוי. שהוא מתכת דכלי מתכת לא איתקש לשק. הדולבקי. כסא המתקפל ומכוסה עור או שחיפן בשיש. דשיש הוי ככלי אבנים שאין מקבלין טומאה ושייר בהן. מן החיפוי לא מן החיפוי כדי הנחת כוסות טמאין. שעדיין ראוי למלאכתו הראשונה רבי יהודה אומר. צריך אף הנחת חתיכות לחם ובשר ואי לא לאו כלום הוא, אלמא ציפוי מבטלו אפילו לעקל וכל שכן להתמיד. בציפוי שאינו עומד. שאינו מחוק במסמרים (שם).